

Јелена Томин

Адвокатска комора Војводине

ЖИВОТ И СТВАРАЛАШТВО МИЛОРАДА БОТИЋА

Есеј у част Милорада Ботића (1913–2007)

Сажељак: Милорад Ботић је био једна од најистакнутијих личности војвођанске адвокатуре. Оставио је неизбрисив траг у *Гласнику Адвокајске коморе Војводине. Часопису за љавну теорију и љаксу*, као главни и одговорни уредник али и као аутор бројних радова у *Гласнику*. Био је плодан писац са више објављених књига, збирки песама и чланака.

Кључне речи: адвокатура, *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, Милорад Ботић

Гласник Адвокајске коморе Војводине. Часопис за љавну теорију и љаксу сваке године расписује конкурс за Награду „Милорад Ботић“ за најбољи научни рад проистекао из истраживања обављеног на докторским студијама.

Ове године присећамо се адвоката Милорада Ботића, једног од најистакнутијих имена војвођанске адвокатуре и његовог доприноса нашем *Гласнику* због којег конкурс за награду и носи његово име.¹

¹ Ово је први текст о Милораду Ботићу у *Гласнику Адвокајске коморе Војводине*, који је писао аутор који није лично познавао Милорада Ботића, због чега се служио ранијим текстовима других аутора објављеним у *Гласнику*, затим, литературом самог Милорада Ботића али и сведочењима чланова његове најуже породице: унукe и ћерке Милорада Ботића, адвоката Мирне Ракић Домазетовић и адвоката Браниславе Ботић Ракић, на чему им се и овом приликом захваљујемо. – Прим. ред.

Милорад Ботић је рођен 1913. године у бачком месту Змајево. Завршио је гимназију у Врбасу,² а затим и Правни факултет у Суботици 1938. године. Адвокатску приправничку праксу обављао је од 1938. до 1941. године код адвоката Василија Станковића, Славка Кузмановића и Радослава Илијћа у Новом Саду. За време окупације повукао се у Змајево где је активно сарађивао са Народноослободилачким покретом и учествовао у илегалном раду. У периоду од 1944. до 1951. године био је Први секретар Народноослободилачког одбора среза новосадског, затим, судија Среског народног суда у Новом Саду, судија Окружног суда у Новом Саду и начелник Повереништва за правосуђе Војводине. Адвокатску канцеларију отвара 1951. године и води је све до пензионисања, 1981. године.³

У послератним годинама адвокатура се успоставља као самостална и независна јавна служба у новом и битно другачијем друштвено-политичком уређењу. Ово посебно наглашавамо јер је управо тада Милорад Ботић почињао да дела како у Комори тако и у *Гласнику*, у времену када је требало очувати континуитет адвокатуре и поново покренути *Гласник* након паузе због Другог светског рата. Од 1951. до 1955. године био је секретар Коморе, да би од 1955. до 1970. био на њеном челу. Од 1952. до 1972. године био је главни и одговорни уредник *Гласника*, дакле, пуних двадесет година.⁴ У три мандата био је председник Савеза адвокатских комора Југославије, а у четири мандата и члан Савета Међународне уније адвоката. После пензионисања био је члан Савета Адвокатске коморе Војводине.⁵

Као главни и одговорни уредник *Гласника* сматрао је да су задаци и циљеви *Гласника* да олакшава комуницирање Коморе са чланством, заступа материјалне и моралне интересе адвоката, да настоји да се унапреди друштвени и процесни положај адвокатуре у друштву, да доприноси усавршавању правних институција и хуманизацији правних института друштва, али без претензија да буде строго научни часопис.⁶

² Родитељи су желели да Милорада Ботића „дају на занат“ (и то кројачки, код стрица) или да остане на салашу. Међутим, Милорад Ботић је редовно ишао у цркву и недељом читао апостол. Ту је слушао локалног пароха који је тада проповедао како треба децу „дати на школе“ и тада се у њему родила жеља да похађа врбаску гимназију. На срећу адвокатуре, а после мало убеђивања оца Милорада Ботића од стране локалног пароха, уписали су га у врбаску гимназију. Ботић, М. (2007). *Сећања. Како сам пошао у гимназију*. Нови Сад: Футура публикације, 7–13.

³ Воргић, Н. (1993). Један живот у адвокатури и за адвокатуру. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 12, 3–7.

⁴ *Ibid.*

⁵ Бељански, С. (2007). Милорад Ботић (1913–2007). *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 1–2, 60–61.

⁶ Фајфрић, Ж. (2008). Осамдесет година „Гласника“. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 3, 90–105.

Данас можемо закључити да је концепција уређивања *Гласника* од стране Милорада Ботића допринела таквим настојањима адвокатуре, односно, да је уређивање *Гласника* на такав начин у великој мери допринело изношењу погледа адвокатуре на своје, али и на друштвено-политичке правне проблеме и уопште изношењу ставова адвокатуре стручној и широј јавности о свим питањима од значаја.

Међутим, оно у чему се највише огледао Ботићев допринос *Гласнику* је, поред уређивања часописа, чињеница да је био један од његових најплоднијих сарадника са преко триста прилога: чланака, расправа, есеја, монографских радова али и цртица и некролога.⁷ У својим прилозима писао је највише о адвокатским, али и другим правним и правосудним проблемима. Посебно се истичу његови текстови о проблемима адвокатуре и то у периоду када је адвокатура тражила своје место у новом друштвено-политичком поретку.

Прилози који се у том смислу највише истичу и који би и данас били актуелни су о судском говорништву⁸ где Ботић истиче значај језика, етике, логике и реторике у правничкој комуникацији и где указује на проблем вулгаризације језика, што је данас можда актуелније него тада. Писао је и о потреби оснивања Правног факултета у Новом Саду⁹ који у то време још није био основан, затим, о материјалној бази адвокатуре¹⁰ где нам износи врло занимљиву и садржајну анализу материјалног положаја адвоката, адвокатске тарифе и социјалног осигурања адвоката.

Велики допринос дао је изучавању историје адвокатуре као коаутор књиге *Историја југословенске адвокатуре*, затим, као аутор књиге *Адвокајтура*, али и писањем прилога за биографију десетина истакнутих адвоката а који прилози су остали једини траг живота и рада многих адвоката.¹¹ Писао је и о историји адвокатуре у Војводини као и о новосадским адвокатима у магистратском судовању.¹² Био је сарадник у писању *Енциклопедије Новог Сада* и *Свезака за историју Новог Сада*.

⁷ Воргић, Н. (1993). Један живот у адвокатури и за адвокатуру. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12, 3–7.

⁸ Ботић, М. (1985). Судско говорништво (језик, право, етика, логика и реторика у судском говорништву). *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 1, 16–30.

⁹ Ботић, М. (1953). Од Платонове „Православне академије“ до Правног факултета. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12, 1–4.

¹⁰ Ботић, М. (1952). Материјална база адвокатуре. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 7, 1–7.

¹¹ Ботић, М., Воргић, Н., Здјелар, М., (1988). Уредници „Гласника“. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6, 8–25.

¹² Ботић, М. (1993). Новосадски адвокати у магистратском судовању. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6, 8–15.

Посебно су се истицали студиозни текстови који су у *Гласнику* објављивани у наставцима, о националнополитичком и државноправном карактеру и значају рада и одлука Српског народног одбора у Новом Саду и Велике народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена 1918. године,¹³ затим, о Великом народном савету Бачке, Баната и Барање, раду Народне управе у Новом Саду и политичким приликама у Војводини од 1918. до 1919. године.¹⁴ Писао је о педесетогодишњици ових историјских догађаја када иста није била обележавана од стране тадашњег социјалистичког режима.¹⁵ Посебно је истицао улогу адвоката у тим историјским догађајима управо због чињенице да у времену у коме је исти текст писао, дакле 1968, ниједан адвокат није био посланик ни у једној од многобројних скупштина, нити председник скупштине општине или градоначелник.¹⁶

Написао је и обимну студију о др Михаилу Полит-Десанчићу, политичару, правнику и адвокату. Освртом на чувену Полит-Десанчићеву одбрану на велеиздајничком процесу Светозару Милетићу, Милорад Ботић се, кроз елаборирање грађанске теорије о политичком деликту и слободи штампе, у ствари „обрачунава” са тадашњим репресивним схватањима Титове Југославије о томе.¹⁷

Због ових текстова, говора на свечаној седници као и уређивања *Сјоменице* издате поводом педесет година од оснивања и рада Адвокатске коморе у Новом Саду, био је принуђен да поднесе оставку на место главног и одговорног уредника *Гласника*, од стране адвоката комуниста који су сматрали да су Ботићеве текстови били оптерећени националистичким, либералним, грађанско-буржоаским и конзервативним схватањима, а да *Гласник* у последњим годинама није увек стајао на марксистичким погледима у односу на развој друштва и друштвених односа.¹⁸

Ботићеве текстови о адвокатури и адвокатима из предратног периода указују на континуитет грађанске адвокатуре с адвокатуром у

¹³ V.: Ботић, М. (1968). Политичко-национални и државно-правни карактер и значај рада и одлука Српског народног одбора у Новом Саду и Велике народне скупштине Срба, Буњеваца и осталих Словена 1918. године. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, бројеви 10, 11 и 12.

¹⁴ V.: Ботић, М. (1969). Велики народни савет Баната, Бачке, Барање, рад Народне управе у Новом Саду и политичке прилике у Војводини 1918. и 1919. године. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, бројеви 7, 8 и 9.

¹⁵ Воргић, Н. (1993). Један живот у адвокатури и за адвокатуру. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 12, 3–7.

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ Фајфрић, Ж. (2008). Осамдесет година „Гласника“. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 3, 90–105.

социјалистичкој Југославији, а управо то је сметало комунистима јер је, по њима, та нека нова, „њихова” адвокатура требало да раскрсти с историјом, традицијама и целокупним наслеђем адвокатуре пре Другог светског рата.

Према речима др Жељка Фајфрића:

„...остаје чињеница да су управо ти текстови, који су били највећа мета, заправо прави класици и данас су незаобилазни део оне литературе која се бави адвокатуром, те да због тих текстова Милорад Ботић заслужује најдубље поштовање.”¹⁹

Након што му је годинама било забрањено да пише у *Гласнику*, могао је, по сопственом казивању, поново да пише. Истина, прво некрологе, а касније и чланке.²⁰

Осим у нашем *Гласнику*, Ботић је објављивао прилоге и у часописима *Правни животи*, *Адвокајтура*, *Југословенска адвокајтура*, *Одвјешник* и *Зборник Правној факултету у Новом Саду*.

Бележио је сусрете са људима, њихова казивања, традиционално дружење у Комори „петком у подне”,²¹ те анегдоте из коморског и адвокатског живота.²²

Добитник је више признања од стране председника Републике и комора.

Вешт са речима и човек очигледно високе сензитивности, односно емоционалне интелигенције, Милорад Ботић био је и песник. По сопственом казивању, песме је као ђак писао по свескама а као адвокат по списима. „Жао ми је да сам остао, ипак, прећутани песник, јер ми се сада чини да ми је поезија – можда милија и од права,”²³ признаће пред крај живота у разговору са колегом Мирославом Здјеларом. Објавио је збирке песама *Прећућао сам њесника*, *Паоријада*, *Локвањи*, *Пабирци*. Био је изразити и аутентични песник Војводине, а посебно Бачке, Змајева и Јегричке.²⁴

Умро је 2007. године, у 94. години живота.

¹⁹ Фајфрић, Ж. (2008). Осамдесет година „Гласника“. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 3, 90–105.

²⁰ Здјелар, М. (1993). Разговор с поводом: са Милорадом Ботићем. У Југославији од оснивања није било правне државе, *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12, 8–12.

²¹ V.: Ботић, М. (2007). *Сећања и сведочења*. Нови Сад: Футура публикације.

²² Ботић, М. (1993). Адвокати у анегдотама. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6, 43–48.

²³ Здјелар, М. (1993). *Op. cit.*, 12, 8–12.

²⁴ Воргић, Н. (1993). Један живот у адвокатури и за адвокатуру. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12, 3–7.

Непревазиђени текстови у *Гласнику*, теме о којима је писао, указују на његова дубока промишљања и на дубоку свест коју је имао о адвокатури као, пре свега и изнад свега, независној професији и као такав, адвокат Милорад Ботић, оставио је неизбрисив траг у војвођанској адвокатури и нашем *Гласнику*.

ЛИТЕРАТУРА

Монографије и чланци

- Белјански, С. (2007). Милорад Ботић (1913–2007). *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 1–2.
- Ботић, М. (1952). Материјална база адвокатури. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 7.
- Ботић, М. (1953). Од Платонове „Православне академије“ до Правног факултета. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12.
- Ботић, М. (1968). Политичко-национални и државно-правни карактер и значај рада и одлука Српског народног одбора у Новом Саду и Велике народне скупштине Срба, Буњевца и осталих Словена 1918. године. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 10, 11 и 12.
- Ботић, М. (1969). Велики народни савет Баната, Бачке, Барање, рад Народне управе у Новом Саду и политичке прилике у Војводини 1918. и 1919. године. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 7, 8 и 9.
- Ботић, М. (1985). Судско говорништво (језик, право, етика, логика и реторика у судском говорништву). *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 1.
- Ботић, М., Воргић, Н., Здјелар, М., (1988). Уредници „Гласника“. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6.
- Ботић, М. (1993). Новосадски адвокати у магистратском судовању. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6.
- Ботић, М. (1993). Адвокати у анегдотама. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 6.
- Ботић, М. (2007). *Сећања. Како сам пошао у гимназију*. Нови Сад: Футура публикације.
- Ботић, М. (2007). *Сећања и сведочења*. Нови Сад: Футура публикације.
- Воргић, Н. (1993). Један живот у адвокатури и за адвокатуру. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12.
- Здјелар, М. (1993). Разговор с поводом: са Милорадом Ботићем. У Југославији од оснивања није било правне државе, *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 12.
- Фајфрић, Ж. (2008). Осамдесет година „Гласника“. *Гласник Адвокајске коморе Војводине*, 3.

LIFE AND WORK OF MILORAD BOTIĆ
An essay in honor of Milorad Botić (1913-2007)

E s s a y

Jelena Tomin

Vojvodina Bar Association

ABSTRACT: Milorad Botić was one of the most prominent figures at the Bar Association of Vojvodina. He left an indelible mark in the Glasnik of the Bar Association of Vojvodina, Journal for legal theory and practice, as the editor-in-chief and also as the author of numerous works in the Glasnik. He was a prolific writer with several published books, collections of poems and articles.

Key words: legal profession, Glasnik of the Bar Association of Vojvodina, Milorad Botić.